

**Справа “Півень проти України”
та справа “Жовнер проти України”
(Piven v. Ukraine” and “Zhovner v. Ukraine)**

У рішеннях, ухвалених 29 червня 2004 року у справах “*Півень проти України*” та “*Жовнер проти України*” Суд постановив, що:

- було порушено ч. 1 ст. 6 Конвенції;
- було порушено ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити у відшкодування матеріальної шкоди п. Півень 117 євро і п. Жовнер 50 євро, а також по 3200 євро кожній заявниці як компенсацію моральної шкоди і 42 євро обидвом їм на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниці Ірина Валеріївна Півень, 1960 р.н., та Ганна Олексіївна Жовнер, 1959 р.н., є громадянами України, проживають у м. Конотоп.

Обидві заявниці працюють викладачами у технікумі № 20 міста Конотоп. Вони звернулися до Конотопського районного суду з позовом проти цього технікуму у зв’язку із невиплатою їм надбавок за вислугу років, а також повного обсягу заробітної плати за певні періоди часу. Пані Півень також вимагала відшкодувати невиплачену їй допомогу по тимчасовій втраті працездатності. У рішеннях від 1 квітня 1998 року та від 4 березня 1999 року суд задовольнив вимоги заявниць.

Після вжиття різноманітних заходів, аби домогтися виконання зазначених рішень, п. Півень та п. Жовнер було зрештою виплачено лише суми заборгованих зарплат.

Зміст рішень Суду

Заявниці стверджували, що невиконання рішень національного суду про виплату їм належних сум надбавок за вислугу років і заборгованої зарплати, а також допомоги по тимчасовій втраті працездатності п. Півень було порушенням їхніх прав, які закріплено у ч. 1 ст. 6 Конвенції (зокрема, права на розгляд справи упродовж розумного строку) та у ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд зазначив, що виконавче провадження у справі п. Жовнер тривало 6 років, а у справі п. Півень – 6 років і 5 місяців. Технікум № 20 є державною установою, який, відтак, має фінансуватися з коштів державного бюджету. За висновками Конотопського районного суду відповідні його рішення не виконувались, оскільки у законі про державний бюджет не було закладено коштів на фінансування зазначеної державної установи.

Суд зауважив, що той самий районний суд також піддав критиці бездіяльність державних виконавців через те, що вони зупинили виконавче провадження у відповідній справі, по суті, на невизначений строк. Формально провадження зупинилось до часу надходження до технікуму бюджетних коштів для виплати заборгованих сум надбавок за вислугу років та допомоги по тимчасовій втраті працездатності. Але у рішенні про зупинення провадження не було визначено кінцевого терміну, з настанням якого воно мало бути відновлено.

Суд зазначив, що Уряд не навів жодних доказів, які б вказували на те, що виконання рішень у цій конкретній справі серйозно підірвало б державний порядок. Також Уряд не надав Суду відомості про правовий механізм виплати заборгованостей, визнаних у судових рішеннях з таких справ, у разі нестачі у державному бюджеті коштів

на покриття цих заборгованостей, попри те, що Конопський районний суд раніше вже звертав увагу на необхідність нормативного врегулювання цієї проблеми, зважаючи на той факт, що у державному бюджеті не було передбачено коштів на зазначені витрати.

Зважаючи на відсутність нормативного врегулювання проблеми щодо виплати заявникам заборгованих коштів, а також з огляду на невстановлення конкретного строку, після спливу якого зупинені виконавчі провадження у справах п. Півень і п. Жовнер мали бути відновлені, Суд дійшов висновку, що у заявниць не було жодних гарантій того, що судові рішення у їхніх справах будуть виконані найближчим часом.

Суд зрештою вказав, що через те, що державні органи роками не вживали заходів для виконання судових рішень у справах заявників, вони в такий спосіб позбавляли ч. 1 ст. 6 Конвенції будь-якого корисного значення. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ч.1 ст.6 Конвенції.

Стосовно скарги заявниць на порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції Суд зауважив, що факт заборгованості належних заявницям сум був встановлений у відповідних судових рішеннях, а відтак, заборговані кошти мали бути виплачені п. Півень і п. Жовнер. Тому Суд вказав, що ці заборговані заявницям кошти охоплюються поняттям володіння, використаним у ст. 1 Першого протоколу.

Далі Суд зазначив, що неспроможність державних органів забезпечити виконання судових рішень у даних справах слід вважати втручанням у право заявниць на мирне володіння своїм майном.

Суд відзначив, що Уряд не міг виправдовувати невиконання судових рішень у справах заявниць посиланням на існування загальнодержавної економічної проблеми, оскільки зупинення виконавчого провадження у цих конкретних справах не супроводжувалося вжиттям державою заходів, спрямованих на вирішення проблеми нестачі державних коштів для виплати заборгованостей, підтверджених, зокрема, судовими рішеннями у справах заявників. Отже, втручання держави у право заявниць мало індивідуальний характер.

Суд зрештою вказав, що навіть якщо вважати, що таке втручання передбачене законом і відповідає законній цілі, все одно державою було порушено справедливий баланс між загальним інтересом суспільства і правом заявниць на мирне володіння своїм майном. Суд також зазначив, що заявниці вже потерпіли і продовжували зазнавати надмірної шкоди від такого втручання. Тому Суд постановив, що в обидвох справах мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.